

Závěrečná zpráva o projektu

Název projektu:

Rozvoj pozemkového spolku Meluzína v roce 2016

číslo projektu: **321609**

Údaje o organizaci, která realizovala projekt

organizace: Ekologické centrum Meluzína – Regionální centrum Asociace Brontosaura
zkratka: EC Meluzína RCAB
právní forma: Pobočný spolek (Hlavní spolek: Asociace Brontosaura)
Spisová značka: L 10031 vedená u Krajského soudu v Ústí nad Labem
adresa sídla: Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01
bankovní ústav a číslo účtu: 754594036/5500
IČO: 49752065
statutární zástupce: Ing. Martin Lípa
telefon , e-mail: 777086620, ec.meluzina@volny.cz,

Údaje o osobě zodpovědné za realizaci projektu

jméno: Ing. Martin Lípa - vedoucí regionálního centra
adresa: Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01
telefon, e-mail (operativní spojení): 777086620, ec.meluzina@volny.cz

Údaje o projektu

obsah projektu:
• rozvojový projekt: • revize dobrovolných dohod • zajištění finanční soběstačnosti spolku

„Realizováno v rámci programu rozvoje pozemkových spolků Českého svazu ochránců přírody s grantovou podporou Ministerstva životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanovisko MŽP.“

Název projektu: Rozvoj Pozemkového spolku Meluzína v roce 2016

Cíle projektu v roce 2016:

Cíl 1. Revize dobrovolných dohod s vlastníky pozemků.

Cíl 2. Zvýšení finanční soběstačnosti pozemkového spolku.

Stručný popis realizace projektu:

Cíl 1. Revize dobrovolných dohod s vlastníky pozemků.

Tuto formu závazku jsme v naší práci použili poprvé v roce 2005 a domníváme se, že plně vyhovuje celkovému stylu práce PSM. Největší přínos dobrovolných dohod vidíme ve veřejné deklaraci ochoty omezit výkon vlastnických práv ve prospěch ochrany přírody. Zásadou pro uzavírání dobrovolných dohod je zvýšená hodnota pozemků například výskytem zvláště chráněných druhů nebo druhů červených seznamů České republiky, dále se snažíme touto formou zabezpečit existenci výsadeb starých ovocných vysokokmenů nebo jiné krajinné prvky důležité pro krajinný ráz severozápadních Čech.

V roce 2016 jsme potřebovali revidovat dobrovolné dohody na následujících 10 lokalitách:

1. Botanická zahrada Dalovice, Dalovické tůně, Dalovice

Do PSM byly postupně zapojeny tři lokality v katastrálním území Dalovice 627586.

Pozemkový spolek zde dlouhodobě působí při údržbě výsadeb, vedení jejich evidence, přípravě a údržbě terénního informačního systému.

Hlavními hodnotami pozemků jsou:

- stromořadí více jak 40 stromů starých odrůd jabloní, hrušní a třešní vysazovaných zde od roku 2000,
- botanická zahrada se sbírkou květeny Karlovarského kraje
- drobné vodní plochy s výskytem zvláště chráněných druhů plazů a obojživelníků.
- pole v režimu certifikovaného ekologického zemědělství (při absenci použití herbicidů je na přilehlém poli velmi pestré plevelné společenstvo obsahující i druhy, které z našich polí prakticky zmizely např. hrachor hlíznatý).
- luční společenstvo na podkladu chudých třetihorních jezerních jííl s výskytem hrachoru úzkolistého - druhu červeného seznamu květeny ČR (luční pozemek je také hojně používán místními občany k procházkám)

Postupným pokrýváním pozemků v letech 2010 - 2014 se původně odloučené lokality staly souvislým územím.

V rámci projektu došlo ke sjednocení do jediné dobrovolné dohody, která nově pokrývá území o rozloze 96477m². Lokalita bude nově označována jako Dalovice.

K prioritám práce PSM v daném území bude patřit postupná likvidace invazních druhů zejména rukeníku východního, bolševníku velkolepého a dále obou křídlatek.

2. Liščí Kámen - Fukštejn

Jedna z nejstarších lokalit, v PSM je od roku 2005. Hlavní hodnota lokality je v druhově pestré horské louce. Jedná se vlastně o přírodní botanickou zahradu, která hostí všechny typické druhy trojštětových luk Krušných hor. ECM iniciovalo registraci louky jako významný krajinný prvek, zpočátku zajišťovalo její kosení a dodnes se podílí na zajištění financování péče o tuto lokalitu.

Dobrovolná dohoda je uzavřena s hospodářem, který formálně nemá žádný vztah k lokalitě ale již roku 2005 převzal od naší organizace péči o lokalitu a zajišťuje ji dodnes.

Na lokalitě došlo k prodloužení Dobrovolné dohody do 31.12.2021 na rozlohu 11397 m².

Malé zmenšení rozlohy lokality je způsobeno oddělením části parcely a jejím převodem na nového vlastníka.

3. Větrný vrch

Lokalita je součástí PSM od roku 2007. V roce 2010 zpracovalo ECM návrh na registraci lokality a následně v roce 2011 registroval Městský úřad Ostrov lokalitu jako významný krajinný prvek Luční sad pod Větrným vrchem.

K hlavním hodnotám lokality patří květnatá ovsíková louka typická pro Doupovské hory a sbírka starých odrůd ovocných stromů. ECM technicky a finančně zabezpečuje péči o lokalitu.

Na lokalitě došlo k prodloužení Dobrovolné dohody do 31.12. 2021 na rozlohu 5244 m².

4. Horní hrad

Lokalita je součástí PSM od roku 2007. Pozemky, které jsou součástí PSM jsou arborem a botanickou zahradou v těsném sousedství turisticky atraktivního Horního hradu. Mimo exotických dřevin a sbírky kosatců je zde soustředěno mnoho typických rostlinných druhů Doupovských hor.

Činnost PSM se v minulosti soustředila na technickou výpomoc v arboretu, propagaci lokality a z menší části i finanční krytí potřebných zásahů.

Lokalita je hojně turisticky navštěvovaná. ECM zde proto naistalovalo malou expozici budek pro ptáky a savce.

Na lokalitě došlo k prodloužení Dobrovolné dohody do 31.12. 2021 na rozlohu 2753 m².

5. Farma Jakubov

Jedná se o farmu s velmi dlouhou spoluprací. První výpomoc se uskutečnila v roce 1998. V roce 2005 vstoupili vlastníci do PSM.

Hlavní přírodní hodnoty spočívají v postupně obnoveném komplexu zde soustředěno mnoho typických rostlinných druhů Doupovských hor a ve sbírce starých odrůd ovocných stromů.

PSM se zde výrazně angažoval v redukci nežádoucích dřevin a v obnově pastvy. V letech 2013-2015 zde pomohl realizovat projekt v rámci OPŽP.

Mimo technické a výrazné finanční podpory lokality zde ECM realizuje dlouhodobý odborný program zaměřený na záchranu ovocných dřevin a monitoring lučních společenstev Doupovských hor.

Na lokalitě došlo k prodloužení Dobrovolné dohody do 31.12. 2021 na rozlohu 150984 m².

Poznámka: V databázi pozemkových spolků na: <http://www.csop.cz/psdata> byla lokalita Jakubov původně vedena pro dva vlastníky společně. Po provedených průzkumech v rámci projektu OPŽP a po zařazení dalších pozemků obou vlastníků jsme se rozhodli rozdělit lokalitu na dvě. Jedna je nově nazývána Sady u Jakubova a druhá Farma Jakubov. Důvodem pro toto rozdělení je již dostatečná velikost obou lokalit, jejich ekologická odlišnost i dostatečné prostorové oddělení. V databázi bylo provedeno ukončení nájemního vztahu pozemků lokality Farma Jakubov a tyto společně s novými byly nově zavedeny. Lokalita byla pak přejmenována na Sady u Jakubova a doplněna o další pozemky.

6. Nová Kyselka

Lokalita je v PSM relativně nová - dobrovolná dohoda byla uzavřena v roce 2009. Lokalita má značný potenciál a ve spolupráci s Krajským úřadem byl připravován rozsáhlý projekt do OPŽP na celkovou revitalizaci travních porostů a vybudování periodických tůň. Z důvodu pomalé administrace byl však v roce 2014 stažena žádost o jeho realizaci. Aktivita PSM dále spočívaly v dodávkách sazenic starých odrůd ovocných stromů vlastníkům pozemků.

Na lokalitě došlo k prodloužení Dobrovolné dohody do 31.12. 2021 na rozlohu 162169 m².

7. Toto Karo

Jedná se o soustavu malých vodních nádrží, podmáčených luk a lesíků. V blízkém okolí již několik let hnízdí jeřáb popelavý a spolu s dalšími zvláště chráněnými druhy v oblasti užívá tuto soustavu jako potravní základnu (dokladován je výskyt např. čápa černého). Lokalita je významná z hlediska výskytu obojživelníků: kuňka obecná, skokan ostronosý, skokan krátkonohý, čolek obecný, blatnice skvrnitá, ropucha obecná.

Činnost PSM se soustředila na odkřovnění totálně zarostlých hrází, likvidaci nežádoucích dřevin snižujících oslunění vodních hladin drobných tůní a pravidelné sečení především hrází. Zároveň pozemkový spolek zajišťuje financování této činnosti.

Lokalita je v bezúplatném užívání od roku 2009. Ve smlouvě s AOPK ČR je definováno platnost smlouvy 8 let. Protože jsme si nebyli jisti výkladem tohoto pojmu zahájili jsme jednání o prodloužení smlouvy již na jaře 2016.

Dosavadních jednání s AOPK vyplynulo že nájemní vztah trvá do 19. srpna 2017. Dále došlo ke změně legislativy a prosté prodloužení smlouvy nebude možné. Pro další bezúplatné užívání je nezbytné provést nejdříve rozhodnutí o dočasné nepotřebnosti a nabídnout pozemky rezortním organizacím MŽP a dalším státním institucím k užívání (nabídka tohoto majetku ostatním ministerstvům), - teprve poté, co nikdo neprojeví zájem, bude možno uzavřít novou smlouvu. Situaci nijak nepodceňujeme a snažíme se lokalitu uchovat jako součást PSM. Zbývající dobu do konce smlouvy vnímáme jako dosti minimální na to, aby mohla proběhnout administrativní příprava nové smlouvy. Každopádně AOPK ČR i PSM mají zájem na pokračování stávajícího režimu bezúplatného užívání.

Jednání o lokalitě budou dále pokračovat v roce 2017.

8. Peklo

Spolupráce s vlastníkem pozemků v lokalitě Peklo se datuje do roku 1985 a předchází tak cca 10 let vzniku ECM. Zároveň se jedná a vůbec prvního člena našeho PSM. Byli jsme proto dosti překvapeni, když dobrovolná dohoda v této lokalitě nebyla podepsána.

Hlavním důvodem je, vlastník se dostal do obtížné životní situace a nechce brát na sebe i nemovitosti žádné závazky. Tato situace nás nikterak netěší ale respektujeme ji a touto cestou děkujeme za 30 let spolupráce na ochraně přírody.

K 31.12.2016 tato lokalita přestane být součástí PSM.

9. Chlum

V lokalitě Chlum jsme se aktivně rozhodli nenavazovat dále dobrovolné dohody. Důvodem je ukončování činnosti v naší Děčínské odbočce a faktická nemožnost pokrývat jakoukoliv činností tuto lokalitu.

K 31.12.2016 tato lokalita přestane být součástí PSM.

10. Nivy

Lokalita se stala součástí PSM s perspektivou realizace projektu v OPŽP jehož jádrem mělo být vybudování 3 tůní a obnova rybníčku. ECM mělo zajišťovat následnou péči po dobu udržitelnosti výsledků projektu. Majitel pozemků nakonec od projektu odstoupil z finančních důvodů. Na lokalitě se nepodařilo nastartovat jinou činnost. Proto jsme se rozhodli novou dobrovolnou dohodu neuzavírat.

K 31.12.2016 tato lokalita přestane být součástí PSM.

Celkem bylo řešeno 12 lokalit s následujícím výsledkem:

- 3 lokality sloučeny do jedné dobrovolné dohody
- 5 dalších pokryto znovu uzavřenými dohodami
- 3 lokality vyřazeny z PSM
- 1 dohoda o bezúplatném užívání musí být dořešena v roce 2017

Cíl 2. Zvýšení finanční soběstačnosti pozemkového spolku

Díky podpoře v rámci projektu: Rozvoj pozemkového spolku Meluzína v roce 2016 bylo možno zpracovat celkem 5 projekty pro grantový program Karlovarského kraje a 1 projekt pro grantový program Ústeckého kraje.

Projekty získaly podporu a následně byly realizovány. Nyní jsou zcela uzavřeny a pouze jeden zbývá k proplacení. Projekty byly zaměřeny na klíčové zájmové plochy a obory pozemkového spolku

- ochrana starých ovocných odrůd - lokality Jakubov, Kostelní Bříza
- aktivní ochrana plazů v lokalitě Peklo
- druhově pestré louky botanická zahrada
- vybudování nového stanoviště mokřadní květeny v areálu ekologické výchovy v zahradě v Dalovicích
- údržba a doplnění ovocného stromořadí Hlupice včetně terénního informačního systému

Mimo těchto projektů byly další projekty podané do programu ochrana Biodiversity přímo pro na lokality členů PSM:

- Bor - péče o ovocné stromořadí
- Chotobuz (Průhonice) - zdravotní řez jabloní v genofondové ploše
- Dalovice - regulace invazních rostlin ve VKP Dalovické tůně
- internetová prezentace genofondových ploch (včetně lokalit Bor a Hlupice)

Projekty ve výběrovém řízení Ochrana biodiversity tvořily jádro terénní činnosti pozemkového spolku. Díky kombinaci zdrojů místní samosprávy a prostředků Ministerstva životního prostředí České republiky se PSM podařilo získat dostatek zdrojů pro činnost pozemkového spolku.

V žádném z uvedených grantových schémat není projektová příprava a administrace projektů způsobitelným výdajem. V územním rozsahu, v jakém pracuje náš pozemkový spolek, není možné zvládnout činnost spolku na zcela dobrovolné bázi. Prostředky použitelné na tento účel zásadně přispěly k rozvoji pozemkového spolku.

Mimo projektové prostředky se podařilo pro další lokality PSM získat zdroje pomocí sestavení nabídkových rozpočtů pro příslušné samosprávné celky:

- Toto Karo (Karlovarský kraj)
- sad pod Větrným vrchem (Město Ostrov)

V roce 2016 jsme se dále soustředili především na zajištění alespoň základní údržby následujících lokalit, které nejsou kryté žádným smluvním vztahem, ale jsou to zájmové plochy naší organizace

Městský úřad Ostrov

- pastviny u Srní
- louka pod Nebesy
- louka u Nemocnice
- lokalita U hrušky

Magistrát města Karlovy Vary

- alej u Stráně

Karlovarský kraj

- Prachomety
- Rýžovna
- Ostrovske rybníky

Podíleli jsme se na závěrečném vyhodnocení akce Operačního programu životní prostředí ve prospěch jednoho člena PSM.

Fundraisingové aktivity – vyhodnocení efektivity a shrnutí poznatků k roku 2016:

Čerpání regionálních zdrojů je dobrým nástrojem pro financování aktivit PSM. Bohužel většímu rozsahu financování z těchto zdrojů brání skutečnost, že je prakticky nemožné financovat osobní náklady spojené s podáním a administrací žádostí. Obvykle vyúčtování obnáší též kopírování všech účetních dokladů včetně vlastního spolupodílu a razítkování dokladů financovaných z krajských dotačních schémat. Příprava takto detailního vyúčtování je dosti časově náročná. Rovněž povinné profinancování 20%

Zvláště akce, které vyžadují sepsání podrobného projektu, dokumentaci akce, podrobné vyúčtování a závěrečnou zprávu silně zatěžují kapacitu PSM. Na tuto práci nelze prakticky použít dobrovolníky. Na posílení profesionálních kapacit, ale nejsou k dispozici prakticky žádné zdroje.

Jednoznačně je dostupnost prostředků pro administrátora žádostí o dotace limitující pro činnost PSM.

Velmi bychom uvítali možnost čerpat pro tyto účely zhruba dvojnásobný objem prostředků než letos. Stávající objem prostředků umožní financování nejnужnější činnosti, ale neposkytuje prakticky žádný prostor pro rozvoj poradenství a osobních návštěv u vlastníků pozemků.

Dosažené výstupy projektu.

1. Revize dobrovolných dohod PSM pro 11 lokalit.
2. Opětovné uzavření dohod do 31.12.2021 na celkovou rozlohu 42,9 ha
3. Zajištění finanční soběstačnosti - krytí terénní činnosti v roce 2016 zejména na lokalitách PSM
4. Fotodokumentace činnosti pozemkového spolku v roce 2016

Časový harmonogram projektu.

leden - únor - zpracování projektů pro grantový program Karlovarského kraje

únor – návštěvy lokalit, jednání s vlastníky pozemků

březen - zpracování projektů pro grantový Ochrana biodiversity

- zpracování projektu rozvoje pozemkového spolku

duben - poradenství - pomoc členům pozemkového spolku s administrací žádostí pro program péče o krajinu a regionální grantové zdroje

- zpracování projektu pro grantový program Ústeckého kraje

- počátek prací na a revizích dobrovolných dohod PSM

květen - poradenská činnost v terénu včetně průzkumných prací

červen - říjen - technická realizace výše uvedených projektů

- péče o zájmové lokality pozemkového spolku a organizace výpomocí

listopad - prosinec - ukončení revizí dobrovolných dohod PSM

- zpracování závěrečných zpráv o projektech a vyúčtování projektů

- publikace výsledků na www stránkách

Popis fotodokumentace

PSM_321609_IMGP3328.jpg Botanická zahrada v Dalovicích se sbírkou květeny Karlovarského kraje (foto Martin Lípa)

PSM_321609_IMGP2394.jpg Lokalita Liščí kámen nebo též Fukštejn je přírodní botanickou zahradou luk Krušných hor (foto Martin Lípa)

PSM_321609_IMGP9452.jpg Lokalita Větrný vrch je ostrovem biodiversity, který je obklopen intenzívně obhospodařovaným polem. (foto Martin Lípa).

PSM_321609_IMGP4124.jpg Mimo exotických rostlin mohou návštěvníci Arboreta Horní hrad obdivovat i krásu typických druhů Doupovských hor - smělek jehlancový *Koeleria pyramidata* (foto Martin Lípa).

PSM_321609_IMGP2219.jpg V lokalitě Jakubov byla v rámci projektu OPŽP realizována odborná studie vlivu pastvy na zpětnou sukcesi rostlinných společenstev (foto Martin Lípa).

PSM_321609_IMGP4061.jpg Perspektivní lokalita Nová Kyselka je aktuálně zatížena nekontrolovanou expanzí křovin (foto Martin Lípa).

PSM_321609_RIMG3326.jpg Na lokalitě Toto Karo se činnost PSM soustředila na nezbytné odstranění nežádoucích dřevin na hrázích vodních děl a podporu oslunění hladin zejména malých tůní a rybníčků (foto Martin Lípa).

PSM_321609_IMGP1287.jpg Lokalita Peklo patřila ke stálým základnám PSM. S ukončením jejího členství odchází velký kus historie našeho pozemkového spolku. (foto Martin Lípa).